

۴ ایده منظومه کنفرانس
قرآن پژوهی پیشرفت

۴

۷ دومین کنفرانس قرآن پژوهی
پیشرفت؛ رویکرد تانظریه

۷

۱۱ سمینار مبانی فلسفه دینی نظریه
و مکتب تفسیری پیشرفت شناخت

۱۱

۱۲ سمینار مبانی معرفت شناختی نظریه
و مکتب تفسیری پیشرفت شناخت

۱۲

۱۴ سمینار مبانی روش شناختی نظریه
و مکتب تفسیری پیشرفت شناخت

۱۴

۱۵ رهسپاری به کنفرانس سوم
قرآن پژوهی پیشرفت

۱۵

خبرنامه داخلی

مرکز تحقیقات استراتژیک توسعه (رشد)
سال هفتم، شماره هشتم، آبان ۱۳۹۸
ویژه نامه خبری

به نام خداوندگار حکمت تغییر

پیش حکایت

آبان ماه ۹۸ رسید که مواجه با برگزاری نشست پایانی دومین کنفرانس قرآن پژوهی پیشرفت است. گزارش دانش ورزی این نوبت در مرکز تحقیقات استراتژیک توسعه (رشد) به دستاوردهای این کنفرانس اختصاص یافته است. دومین کنفرانس قرآن پژوهی پیشرفت با عنوان «مبانی پارادایمی نظریه و مکتب تفسیر پیشرفت شناخت» برای ورود به بسط تفصیلی نظریه و مکتب مزبور در دستور تدبیر مرکز تحقیقات استراتژیک توسعه (رشد) است.

منظومه سلسله کنفرانس های «قرآن پژوهی پیشرفت» فرصت پیشنهاد، آزمون و پیشنهاد اقدامی نظریه و مکتب تفسیری پیشرفت شناخت را دارد. اولین کنفرانس، ابداع طرح نظری مسئله تحقیق و نمایه آغازین این مکتب و نظریه بود. کنفرانس دوم، مساحت پارادایمی نظریه را منقح می سازد و در گام های پس از آن در کنفرانس های بعدی، کارکرد به آزمون آمده نظریه، به معرض داوری می آید.

«کنفرانس دوم قرآن پژوهی پیشرفت» بر آن است تا سطوح تحلیلی بنیان های پارادایمی نظریه و مکتب تفسیری پیشرفت شناخت را به مدد تأمل جمعی اهل نظر و گفتگوی هم افزای آن ارجمندان آشکار سازد. کنفرانس دوم در پس تصویر عمومی نظریه و مکتب مزبور با اولین سؤال تفصیلی روبرو است: «سطوح مبانی پارادایمی لازم برای به سامانی نظریه و مکتب تفسیری پیشرفت شناخت چیست؟» بسط اصل نظریه پس از آن ضرورت می یابد. چگونه می توان مهبای یک نظریه تفسیری خودویژه پیشرفت شناخت قرآنی بود؟

مکتوب پیش رو، نمایی کلی از کلیت ایده این کنفرانس و دستاوردهای آن است. این عرصه تحلیلی، یک الگوی خودویژه مدیریت دانشی است که «مرکز تحقیقات استراتژیک توسعه (رشد)» به عنوان نهاد پیشاهنگ و نوآور اندیشه دین شناخت پیشرفت پیش روی اهل نظر و نقد می آورد. این عرصه تحلیلی، یک الگوی خودویژه مدیریت دانشی است که «مرکز تحقیقات استراتژیک توسعه (رشد)» به عنوان نهاد پیشاهنگ و نوآور اندیشه دین شناخت پیشرفت پیش روی اهل نظر و نقد می آورد. تأمل برافزاینده این ارجمندان البته بهره خیر خواهد داشت. این شیوه از برگزاری کنفرانس علمی شیوه تازه ای است که در مرز فارق با روال معمول تدبیر همایش های علمی، در این برهه گذار معرفت شناخت اندیشه و دانش قرآنی و تفسیری، تمرکز شایسته تری بر اصل مأموریت راهبردی دین پژوهان و اندیشه پردازان قرآنی و این نهاد پژوهشی پیشاهنگ دارد.

دبیر علمی

سراغاز

تا مدل مفهومی، مدل عملیاتی و تا گفتمانی و پایشی فراندیشه - دانش تفسیری و مدیریت فرآیند تغییر مبتنی بر این فراندیشه - دانش، از راهبردی‌ترین سرفصل‌های بهینه‌سازی این دگردیسی و فرآوری است؛ باری، جهانی دیگر برای صف پیشاهنگان اندیشه دین‌شهری - ایران‌شهری، صف پیشاهنگان مدرنیته درون‌زای جهان اسلامی - ایرانی. اولویت برتر، ایجاد خاستگاه برتر فلسفه دینی - معرفت‌شناختی به فراندیشه، فرادانش و فرارشته دین‌شناخت پیشرفت و پیشرفت‌شناخت دین به مثابه مفصل و مساحت مقسمی و برآیندی مجموعه تکاپوهای تاریخ اندیشه ترقی، تاریخ فکر دینی و به خصوص تاریخ اندیشه تفسیری از سوی و اندیشه ایران‌شهری به مثابه نمونه قابل آزمون نظری - اقدامی تغییر جهان امروز است. به مدد فراندیشه پیشرفت قرآن‌شناخت، جغرافیای مبنایی طراحی می‌شود که جایگاه حتی المقدور قرآن‌شناخت نظریه‌ها، مکاتب تفسیری، رویکردها، گرایش‌ها، روش‌ها و سبک‌های تفسیری را در نسبت با یکدیگر و اندیشه معیار معین می‌کند و هویدا می‌سازد.

منظومه سلسله کنفرانس‌های «قرآن‌پژوهی پیشرفت» فرصت پیشنهاد، آزمون و پیشنهاد اقدامی نظریه و مکتب تفسیری پیشرفت‌شناخت را دارد. اولین کنفرانس، ابداع طرح نظری مسئله تحقیق و نمایه آغازین این مکتب و نظریه بود. کنفرانس دوم، مساحت پارادایمی نظریه را منقح می‌سازد و در گام‌های پس از آن در کنفرانس‌های بعدی، کارکرد به آزمون آمده نظریه، به معرض داوری می‌آید. بخش‌های تخصصی هر کدام از گام‌های یادشده، حیثی نظام‌واره با یکدیگر و جایگاهی معین در سازوکار کلان اندیشه - عمل پیشرفت دارد. کنفرانس‌های مزبور نیز چونان کنفرانس اول، به مدد نشست‌ها و سمینارهای تخصصی هماهنگ، اجزای تخصصی خواهند داشت.

در مدخل به اشارت گفتمانی است انقلاب عظیم پارادایمی در پیش روست:

۱. تجربه سه دهه انقلاب اسلامی و پس از گذار دوره‌های تحلیلی پیوسته‌ای از انقلاب اسلامی تا انقلاب فرهنگی

جهان آخرین معاصری، جهانی دیگر شده است و مدرنیته و نیز مدرنیسم و پان‌مدرنیسم معاصری غربی هم، دیگر آن را توضیح نمی‌دهند! مدرنیته اسلامی - ایرانی نیز در تب‌وتاب رخ‌نمود است؛ رخ‌نمود تازه‌ای که منظومه‌ای از دردها و درمان‌ها و نادرمانی‌ها و اصالت‌ها و التقاط‌هاست. جان و روح این رخداد، «تغییر ممکن درون‌زا» است. چرایی‌ها و چگونگی‌های این تغییر ممکن درون‌زا، اقتضای اقتدار توسعه‌ای خودویژه‌ای را دارد. امکان روشمند و نظام‌واره این تغییر در عرصه آموزگاری قرآن کریم نیز مهیاست؛ به شرط آنکه آن چرایی‌ها و چگونگی‌ها در متن این آموزگاری تدبیر شود. واقع آن

است که مدرنیته (تازه‌شدگی و نه لزوماً نوشدگی) الگوی زیستی هر انسان، جامعه، ملت، مدنیت و تمدن، خاص آن اقلیم خواننده تغییر است و لزوماً مدرنیته غربی نمی‌تواند الگوی مرجع مدرنیته شرقی یا جهان اسلامی یا جهان ایرانی باشد.

قرآن‌پژوهی معاصر در آستانه یک دگردیسی معرفت‌شناخت در راستای تحولات بنیادین معرفت‌شناخت در خاستگاه پارادایمی مدنیت معاصر اسلامی - ایرانی است. الگوگرایی پیشرفت سر رسیده است و به تدریج نوبت به اندیشه‌پژوهی پیشرفت می‌رسد. در برآیند این دگردیسی و بازفرآوری

معرفت‌شناخت، خواهانی اقتدار توسعه‌ای علوم انسانی دین‌شناخت، در کلیت عرصه‌های دانشی دین‌شناخت و اندیشه و دانش تفسیر به مثابه خاستگاه برآیندی و مقسم این علوم نیز به میان آمده است و به تدریج در حوزه میان‌رشته‌ای‌های معطوف به رشد - توسعه (و به طور خاص علوم انسانی) فرآوری خودویژه‌ای می‌یابد. سطوح پارادایمی، نظریه‌ای،

کلی‌نگر آن (چون روش‌شناسی تفسیر قرآن به قرآن) و چه در حیث جزءنگر آن (چونان روش‌شناسی‌های کلامی، فقهی، اجتماعی و...) در آستانه این تکاپوی تازه است و فرآوری عظیم فلسفه دینی، معرفت‌شناختی و روش‌شناختی می‌طلبد. در حیث گستره مسائل از سطح هستومندی انسانی تا سه عرصه حیات فردی، اجتماعی و تمدنی تا عرصه سبک زندگی و تا نقطه بالغ تجربه باطنی در ضمن الگوی جامع راهبری تحول حتی مبتنی بر نظریه دین حداقلی، حاجتمند پاسخ است. این مهم در حیث ژرفا و فرآیندی مسائل، از سطح مبانی پارادایمی تا سطح تحقیق و توسعه‌ای آینده‌نگار راهبردی به ناگزیر

منظور نظر است. ظرفیت اقتدار توسعه‌ای و کارآمدی اندیشه تفسیری، در ذیل فرآیند پیشرفت دین‌شناخت، در برآیند این گستره و ژرفا حاصل می‌آید.

گام‌های کنفرانس

کنفرانس در شش گام (از مبانی پارادایمی تا نمای گفتمانی) و یک گام فراگیر (سنت اوصیایی) قرائتی نظام‌واره از نظریه و مکتب تفسیری پیشرفت‌شناخت به دست می‌دهد. به موازات این فرآیند، آثار نظام‌های سه‌گانه ترتیبی، تنزیلی و موضوعی صاحبان این نظر، استناد این گام‌ها و ظرفیت بر صوابی و کارآمدی نظریه و مکتب پیشنهادی را به معرض آزمون می‌گذارد.

۱. کنفرانسی در بسط مبانی پارادایمی تفسیر پیشرفت‌شناخت قرآن کریم؛

۲. کنفرانسی در بسط سامان و ساختار نظریه تفسیری پیشرفت‌شناخت؛

۳. کنفرانسی در بسط الگوی تناسب نظام‌های ترتیبی، تنزیلی و موضوعی تفسیر پیشرفت‌شناخت؛

۴. کنفرانسی در بسط منظومه دانشی قرآن‌شناخت مبانی مدیریت رشد-توسعه‌ای (علوم انسانی قرآن‌شناخت)؛

۵. کنفرانسی در بسط کارکرد در نظام مدیریت تحقیق و توسعه‌ای آینده‌نگار (مدیریت توسعه دانش‌بنیان)؛

۶. کنفرانسی در بسط ظهور و نمای گفتمانی و هنرشناخت نظریه و مکتب تفسیر پیشرفت‌شناخت؛

۷. کنفرانسی در بسط سنت اوصیایی در تفسیر قرآن کریم.

منظومه سلسله کنفرانس‌های «قرآن پژوهی پیشرفت» فرصت پیشنهاد، آزمون و پیشنهاد اقدامی نظریه و مکتب تفسیری پیشرفت‌شناخت را دارد. اولین کنفرانس، ابداع طرح نظری مسئله تحقیق و نمایه آغازین این مکتب و نظریه بود. کنفرانس دوم، مساحت پارادایمی نظریه را منقح می‌سازد و در گام‌های پس از آن در کنفرانس‌های بعدی، کارکرد به آزمون آمده نظریه، به معرض داوری می‌آید. بخش‌های تخصصی هر کدام از گام‌های یادشده، حیثی نظام‌واره با یکدیگر و جایگاهی معین در سازوکار کلان اندیشه - عمل پیشرفت دارد. کنفرانس‌های مزبور نیز چونان کنفرانس اول، به مدد نشست‌ها و سمینارهای تخصصی هماهنگ، اجزای تخصصی خواهند داشت.

تا ایده جنبش تولید علم در راستای اندیشه انسان‌شناختی رشد یا نظریه فرآیندیش رشد اینک به ضرورت طرح الگوی اسلامی-ایرانی پیشرفت رسیده است.

با در میان آمدن ضرورت پرداخت الگوی اسلامی-ایرانی پیشرفت (رشد-توسعه) به ویژه در آرای رهبری، نظام مباحثات، نشست‌ها و هم‌اندیشی‌ها در برخی پروژه‌های در دستور کار، همچنان با کلیات ایده درگیر شده تا در ظرف یکی دودهمه آینده، مباحثات مزبور به خاستگاه معرفت‌شناختی خویش یعنی پرداخت اندیشه درون‌زای پیشرفت وارد شود. ورود به این عرصه نیز همچنان با یک ضرورت بنیادین روبروست و آن جهت‌دهی

مباحثات از منظر تجربه درون‌زای جمهوری اسلامی و نیز بازخوانی و نقد مستمر معرفت‌شناختی پیشرفت اندیشه دین‌شناختی و در نقطه کانونی آن اندیشه قرآنی پیشرفت است. کوتاه‌آنکه:

- نظام جمهوری اسلامی، نظریه دولت دینی، نظام ملی علوم، تحقیقات و فناوری (آموزش و پژوهش) و نیز نظام ملی علوم و تحقیقات قرآنی نیازمند یک نگاه ادراکی اند (مبنای اندیشه‌ای برآمده از بنیان فلسفه دینی آموزه‌های قرآنی). گذار معرفت‌شناختی در تاریخ فکر ترقی و پیشرفت، فهم عینی تری از اندیشه یادشده به دست می‌دهد.

- دکترین تحقیق و توسعه ملی یا منشور ملی تحقیق و توسعه نظام جمهوری اسلامی بر بنیان اندیشه قرآنی پیشرفت (رشد-توسعه) شکل می‌گیرد.

- پرداخت نقشه جامع علم و به این قرار نقشه جامع دانش دینی به مثابه چارچوبه تکاپوی تحقیق و توسعه‌ای نظام ملی علوم، تحقیقات و فناوری (آموزش و پژوهش) فصل نظر دیگری به ضرورت این شناخت تحلیلی است.

۲. پردازش نظریه مبنای درون‌زای تدبیر تحولات معاصر جهان اسلامی - ایرانی به ناگزیر حاجتمند بازخوانی جدی است. مکتب اصالت فقه در احکام و نظریه و نظام ولایت فقه و فقیه در احکام، ظرفیت پوشش این نظریه مینا را ندارد. افزون بر آن که همه مضمون آموزه‌های قرآنی - اوصیایی، در آن مکتب و نظریه اصالت‌مند فقه در احکامی حاضر نیست. رویکرد جمع‌الجمعی و ژرفانگر به نظریه مبنای مزبور مستند به تعالیم جامع قرآنی و اوصیایی اقتضای تکاپوی تازه‌ای دارد.

قرائت‌های مرسوم و پیشین از مکتب و نظریه‌های تفسیری چه در حیث

ایده منظومه کنفرانس قرآن پژوهی پیشرفت

گفتار اول

و از موضع رویکرد دین‌شناخت پیشرفت و پیشرفت‌شناخت دین هستند. در میان این جریان‌ها، تنازع بقا در وجهی و هم‌افزایی در وجهی دیگر، به گونه پیچیده‌ای (گسترده و ژرفی) درگرفته است:

۱. در گستره نگرش از سطح روی‌دادگی و بودگی انسانی تا سه عرصه حیات فردی، اجتماعی و تمدنی تا سطح سبک زندگی و تا سطح تجربه باطنی عارفانه؛

۲. در گستره فرآیند درونی از سطح پارادایم تا نظریه تا مدل مفهومی و تا مدل عملیاتی مدیریت و گفتمانی پیشرفت؛

۳. و در منظومه سازوکاری الگوی شناختی؛

۴. و در متدولوژی (از فراروش تا منظومه روش‌ها)؛

۵. و تازیان و گفتمان.

منظومه پنج‌وجهی کنفرانس «قرآن پژوهی پیشرفت» در راستای کوشایی‌های نیک‌خواهان حضور کتاب کریم در متن انسان، زمان‌ورزندگی معاصر، سودای اتمام به این خردورزی جمعی را دارد.

این سلسله، فراهم‌ساز پنج عرصه برای بروز ایده تفسیر مسئله‌محور پیشرفت است:

۱. اهتمام به بازویرایش مبانی فلسفه دینی مرجع در نظریه تفسیر - تفسیری قرآن کریم با رویکرد مسئله‌محور پیشرفت فراگیر؛

۲. نظریه‌پردازی در باب اصل و ماهیت معرفت‌شناخت تفسیر و قرآن پژوهی پیشرفت در راستای پردازش ایده مبانی اندیشه دین‌شناخت پیشرفت و پیشرفت‌شناخت دین (تفقه و فقه در دین و حکمت جامع اجتهادی) در تناسب با ادبیات معاصر اندیشه و الگو پژوهی پیشرفت؛

تفسیر قرآن کریم، پژوهش مسئله‌محور در قلمروی نظام مسائل رسالت این کتاب کریم یعنی مسئله هدایت به رشد و هدایت به بالاترین سطح خودتوانمندی عدالت‌بنیان مدیریت حیات فردی، اجتماعی و تمدنی است. معارف قرآن کریم برآیند این نظام پژوهشی است. واقعیت آشکار برای اهل نظر این است که با گذشت چهارده از ظهور انقلاب اسلامی ایران همچنان عرصه پژوهشی و معارفی قرآن کریم، حضور شایسته‌ای در پشتیبانی سطوح پارادایمی، نظریه‌ای، دانشی، مدل‌پردازی و انبوه‌افزایی دانش اصیل رقم‌زننده اقتدار توسعه‌ای نظام جمهوری اسلامی ایران و در این

راستا فرآوری علوم انسانی دین‌شناخت و قرآن‌بنیان نداشته است. نهادهای دانشی و مدیریتی این عرصه به ویژه سطوح کلان مدیریت راهبردی و وزارتی دانش کشور نیز دستاورد نظریه‌پردازی پیش رو نیآورده‌اند؛ که البته ادب شکر مدنیت و جمهوریت معاصر اسلامی - ایرانی و هزینه‌کرد حجم عظیمی از منابع پشتیبان، آن

ایفاگری‌های لازم و راهبردی می‌توانست باشد که رخ نمود. روش‌شناسی پژوهش مسئله‌محور پیشرفت در عرصه قرآن پژوهی، مستند به آن منظومه پارادایمی و نظریه‌ای، بستر گذار اندیشه‌ورزی قرآن‌شناخت در سمت و سوی به بارآوری علوم انسانی کارآمد قرآن‌بنیان است.

جریان‌های تفسیری در عصر برآمدگی جنبش معرفت‌شناختی - روش‌شناختی با رویکرد مدرنیته درون‌زای جهان اسلام و در دادوستد با مدرنیسم صادراتی غرب و جهان بین‌الملل و در برابر حجم بی‌مانند انتظارات و مسائل تازه پیش روی دین و فکر دینی، ناگزیر به بازخوانی معرفت‌شناختی (و به طور عام پارادایمی) تا نظریه‌ای، ساختاری، کارکردی و تا عملکردی خویش در آستانه

